

HRVATSKI JEZIK

nacionalni ispit za učenike 1. razreda četverogodišnjih strukovnih škola

(120 minuta)

srijeda, 30. svibnja 2007.

Dopušteni pribor: kemijska olovka plave ili crne boje ili nalicpero.

UPUTE UČENICIMA

Pozorno pročitaj sve upute. Ne okreći stranicu i ne odgovaraj na pitanja dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepi identifikacijsku naljepnicu u označeni okvir u gornjem desnom kutu prve stranice te na list za odgovore.

Ispit traje 120 minuta bez prekida. Sastoji se od dvaju dijelova.

U zadacima prvoga dijela odaberi jedan točan odgovor.

Odgovore upiši **na list za odgovore** tako što ćeš kvadratić točnoga odgovora obilježiti znakom **X**.
Možeš slobodno pisati po stranicama ispita, ali **ne zaboravi upisati odgovore na list za odgovore**.

Ne piši **nigdje drugdje** po listu za odgovore ni po **dijelovima** stranica koji pripadaju ocjenjivačima.

U drugome dijelu ispita od tebe se traži da napišeš sastavak na temelju priloženoga teksta i ponuđenih smjernica.
Koncept za sastavak piši na za to predviđenim stranicama, a onda ga prepisi na list za sastavak koji se nalazi na listu za odgovore.

Sastavak napiši **pisanim slovima**, čitljivo i uredno.

Sastavci koji se ne mogu pročitati bodovat će se s nula (0) bodova.

Sve svoje odgovore smiješ ispravljati na konceptu i na stranicama na kojima su zadatci i pitanja, ali na listu za odgovore ne smije biti nikakvih ispravaka.

Svaki točan odgovor u prvome dijelu ispita donosi jedan (1) ili dva (2) boda, kako je naznačeno.

Na prvome dijelu ispita možeš dobiti najviše četrdeset (40) bodova.

Za sastavak možeš dobiti između nula (0) i četrdeset (40) bodova.

Potruđi se dobro rasporediti vrijeme kako bi mogao riješiti oba dijela ispita.

Kad riješiš sve zadatke, vrati se na početak i provjeri još jednom sve svoje odgovore.

Želimo ti puno uspjeha!

PRAZNA STRANICA

PRAZNA STRANICA

I. dio ispita

Pozorno pročitaj priloženi tekst i odgovori na sljedeća pitanja tako što ćeš slovo ispred točnoga odgovora na listu za odgovore obilježiti znakom **X**.

I. tekst

Noć tajanstva

Ja ćutim da sam nečim taknut.
Ko dahom. Ali ne znam čime.
Da l' za mnom, draga, pružaš ruke,
Ili si rekla moje ime?

U meni sada sve je tiho.
Ja čekam znak tvoj da se javi.
Ja čekam budno, čekam žudno:
Ja bdim u jednoj višoj javi.

Marina, to je noć tajanstva:
Čeznuća putuju po tmini,
I ovaj osmijeh na mom licu
Primit ćeš negdje u daljini.

(Dobriša Cesarić)

1. Kakva je rima u prvoj strofi priloženoga teksta?

- a) abbc
- b) abac
- c) abca
- d) abcb

1 bod

2. Kako nazivamo strofe u priloženom tekstu?

- a) distisi
- b) tercine
- c) katreni
- d) sestine

1 bod

3. Kakav je stih u priloženom tekstu?

- a) osmerac
- b) deveterac
- c) jedanaesterac
- d) dvanaesterac

1 bod

4. Kakav je priloženi tekst po tematici?

- a) misaoni
- b) pejisažni
- c) ljubavni
- d) socijalni

1 bod

5. Priloženi tekst govori:

- a) o morskom pejisažu
- b) o ljubavnoj čežnji
- c) o čežnji za zavičajem
- d) o zaboravljenoj ljubavi

1 bod

6. Koji niz riječi odgovara raspoloženju lirskoga *ja* u priloženom tekstu?

- a) zaljubljen i nesretan
- b) razočaran i sjetan
- c) ostavljen i ravnodušan
- d) sam i sretan

1 bod

7. Koju stilsku figuru uočavaš u sljedećim stihovima?

Ja ćutim da sam nečim taknut.

Ko dahom.

- a) onomatopeju
- b) personifikaciju
- c) poredbu
- d) simbol

1 bod

8. Kako se zove stilaska figura u trećem i četvrtom stihu priloženoga teksta?

- a) slavenska antiteza
- b) personifikacija
- c) retoričko pitanje
- d) onomatopeja

1 bod

9. Kako se zove stilaska glasovna figura u drugoj strofi priloženoga teksta?

- a) asonanca
- b) aliteracija
- c) anafora
- d) epifora

1 bod

10. Kako se točno rastavlja na slogove stih *Ja bdim u jednoj višoj javi*?

- a) Ja bdi-m u jed-noj vi-šoj ja-vi
- b) Ja bdim u je-dnoj vi-šoj ja-vi
- c) Ja bd-im u je-dnoj vi-š-oj jav-i
- d) Ja bdim u jedn-oj viš-oj jav-i

1 bod

11. Koji se par riječi nalazi u fonološkoj opreci?

- a) budno – žudno
- b) tmini – daljini
- c) višoj – nižoj
- d) dahom – prahom

1 bod

12. Koliko fonema ima riječ *daljine*?

- a) tri
- b) četiri
- c) pet
- d) šest

1 bod

PRAZNA STRANICA

Pozorno pročitaj priloženi tekst i odgovori na sljedeća pitanja tako što ćeš slovo ispred točnoga odgovora na listu za odgovore obilježiti znakom **X**.

II. tekst

Konj i magarac

Neki čovjek imao konja i magarca. Kad su jednom bili na putu, magarac zamoli konja:

– Uzmi malo moga tereta ako hoćeš da ostanem živ.

Konj ne posluša. Magarac se od umora sruši i ugine. Kad je gospodar sve naprtio na konja, pa i samu magarčevu kožu, stade konj jaukati:

– Jao meni, bijedniku! Što mi se dogodilo! Nisam htio uzeti mali teret, a sada nosim sve, pa i odranu kožu.

(Ezop)

13. Kojemu književnomu rodu pripada priloženi tekst?

- a) drami
- b) lirici
- c) diskurzivnom rodu
- d) epici

1 bod

14. Kojoj književnoj vrsti pripada priloženi tekst?

- a) bajci
- b) zagonetki
- c) basni
- d) mitu

1 bod

15. Odredi obilježja književne vrste kojoj pripada priloženi tekst.

- a) prozni tekst u kojem se opisuju životinje
- b) dramski tekst u kojem se životinje sukobljavaju
- c) prozni tekst u kojem životinje predstavljaju tipove ljudi
- d) dramski tekst u kojem su životinje glavni junaci

1 bod

16. Književna vrsta kojoj pripada priloženi tekst oblikuje se pomoću:

- a) simbola
- b) personifikacije
- c) alegorije
- d) poredbe

1 bod

17. Kako se konj ponio prema magarčevoj molbi?

- a) umišljeno
- b) hrabro
- c) bešćutno
- d) kukavički

1 bod

18. O čemu govori poruka priloženoga teksta?

- a) Ako jedni pomognemo drugima, lakše ćemo ostvariti cilj.
- b) U trci za nedostižnim često izgubimo i ono što imamo.
- c) U trenutku opasnosti i moćnima treba pomoć slabijih.
- d) Nesreća drugih postaje utjeha u vlastitim nevoljama.

1 bod

19. Zaokruži pogriješno naglašenu riječ.

- a) k^onj
- b) žⁱv
- c) sv^e
- d) k^ad

1 bod

20. Zaokruži točno određene naglasne cjeline u rečenici.

- a) Magarac se/ od umora/ sruši/ i uquine.
- b) Magarac se od/ umora/ sruši/ i/ uquine.
- c) Magarac se/ od/ umora/ sruši/ i/ uquine.
- d) Magarac/ se/ od/ umora/ sruši/ i/ uquine.

1 bod

21. Zamisli da je došlo do tiskarske pogriješke i da je rečenica ovako otisnuta:

Nek^{} čovjek imao konj^{*} i magarc^{*}.*

Kako se zove jezična pojava koja ti pomaže u razumijevanju rečenice?

- a) postupnost ili gradacija
- b) zalihost ili redundancija
- c) istoznačnost ili sinonimija
- d) raspored ili distribucija

1 bod

22. Koje će se glasovne promjene dogoditi u vokativu jednine imenice *magarac*?

- a) palatalizacija i jednačenje glasova po zvučnosti
- b) sibilizacija i nepostojano a
- c) nepostojano a i palatalizacija
- d) jednačenje glasova po zvučnosti i gubljenje glasova

1 bod

23. Zaokruži niz u kojemu je pogriješka.

- a) lijep, ljepši, ljepota
- b) cvijet, cvjetni, cvjetanje
- c) zvjer, zvjerad, zvjerinjak
- d) bijel, bjelcat, bjelina

1 bod

24. Zaokruži pravopisno točno napisanu rečenicu.

- a) Već godinama je ugledni član Matice Hrvatske.
- b) Jučer je bio na premijeri u Hrvatskom Narodnom Kazalištu.
- c) Bio je učenik XII. gimnazije.
- d) Izvrstan je poznavatelj talijanske Renesanse.

1 bod

Pozorno pročitaj priloženi tekst i odgovori na sljedeća pitanja tako što ćeš slovo ispred točnoga odgovora na listu za odgovore obilježiti znakom **X**.

III. tekst

(...)
Devet su dana božje po vojsci padale str'jele,
A dan deseti sazva u skupštinu narod Ahilej;
Tu mu misao Hera bjeloruka u srce metnu,
Jer je u brizi bila za Danajce videć ih mrijet.
Kada se saberu već i na okupu kada se nađu,
Onda se digne Ahilej brzonogi ovo im veleć:
»I ako smrti mi utečemo, Atrejev sine,
Mislim da ćemo kući odavde suzbiti doći,
Kada i kuga i rat Ahejce združeno biju.
Nego il' svećenika il' vrača pitajmo kojeg
Il' pogađača snova, jer i san od boga jeste,
Neka nam reče on, što Feb se Apolon toliko
Rasrdi, da l' hekatombi, da l' zavjetu zamjera našem,
Ne bi li dim od koza bez mane i od ovaca
Primiti htio i nas obraniti od propasti sada.«
Tako im rekavši, sjedne Ahilej, i med njima Kalhant
Digne se, Testorov sin, pogađač u ptice prvi.
On je sadašnjost znao, budućnost, prošlost je znao,
On je Ahejcima put pokazivao, kada pod Ilij
Brodíše, vraćanjem svojim, što Feb mu je dao Apolon.
(...)

(I. pjevanje)

25. Kako se zove djelo kojemu pripada priloženi tekst?

- a) Ilijada
- b) Odiseja
- c) Eneida
- d) Antigona

1 bod

26. Tko se smatra autorom djela kojemu pripada priloženi tekst?

- a) Asurbanipal
- b) Ovidije
- c) Homer
- d) Hesiod

1 bod

27. Kojemu književnomu rodu pripada priloženi tekst?

- a) lirici
- b) epici
- c) drami
- d) diskurzivnom rodu

1 bod

28. Kojoj književnoj vrsti pripada priloženi tekst?

- a) epu
- b) epigramu
- c) epitafu
- d) elegiji

1 bod

29. Kojoj književnosti pripada djelo iz kojega je priloženi ulomak?

- a) rimskoj
- b) babilonskoj
- c) egipatskoj
- d) grčkoj

1 bod

30. O kojemu događaju govori djelo kojemu pripada priloženi ulomak?

- a) o potrazi za Itakom
- b) o Trojanskome ratu
- c) o osnutku Rima
- d) o propasti Babilona

1 bod

31. Kojim je stihom pisano djelo iz kojega je priloženi ulomak?

- a) elegijskim distihom
- b) heksametrom
- c) pentametrom
- d) jampskim petercem

1 bod

32. Tko su Danajci koji se spominju u priloženom ulomku?

- a) Ahilejevi sunarodnjaci
- b) bogovi s Olimpa
- c) bogovi podzemlja
- d) trojanski susjedi

1 bod

33. Zašto je Hera zabrinuta?

- a) Zato što grčki vojnici pogibaju.
- b) Jer ne zna kakav će biti ishod bitke.
- c) Jer je u svađi s Febom Apolonom.
- d) Zato što je Zeus u svađi s njom.

1 bod

34. Što znače stihovi:

*Ne bi li dim od koza bez mane i od ovaca
Primiti htio i nas obranit od propasti sada?*

- a) Apolon je bio zaštitnik poljoprivrede, posebice domaćih životinja.
- b) Grci se spremaju napraviti veliku gozbu i počastiti se pečenjem.
- c) Ahilej predlaže da žrtvuju bogu Apolonu najbolje koze i ovce.
- d) Grci se spremaju dio svojih stada darovati Trojancima.

1 bod

35. Što označava Ilij u stihovima:

*On je Ahejcima put pokazivao, kada pod Ilij
Brodiše, vraćanjem svojim, što Feb mu je dao Apolon?*

- a) Ilij je put u podzemni svijet.
- b) To je naziv za Posejdonovo carstvo.
- c) Ilij je način tumačenja položaja zvijezda.
- d) To je drugo ime za grad Troju.

1 bod

36. Što je bio Kalhant među Ahejcima?

- a) glavni zapovjednik
- b) brzi glasnik
- c) glavni vječ
- d) vrhovni svećenik

1 bod

37. Poveži lik i književno djelo tako da na listu za odgovore uz svako slovo koje označava lik upišeš broj odgovarajućega književnoga djela.

a) Hektor	1) Odiseja
b) Kreont	2) Antigona
c) Penelopa	3) Ilijada

2 boda

38. Poveži djelo i književnu vrstu tako da na listu za odgovore uz svako slovo koje označava djelo upišeš broj odgovarajuće književne vrste.

a) Životinjska farma	1) komedija
b) Regoč	2) roman
c) Novela od Stanca	3) bajka

2 boda

II. dio ispita

- 39.** Pred tobom je ulomak iz književnoga djela. Pozorno ga pročitaj, a zatim i smjernice za pisanje sastavka ispod teksta. Redosljed ponuđenih smjernica ne obvezuje te u tvome oblikovanju sastavka.

Sastavak treba imati od 150 do 200 riječi. Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak). Najprije piši na priloženome listu papira za koncept, a na kraju uredno prepisi na za to predviđeni list papira (čistopis). Pazi da tvoj sastavak bude pravopisno i gramatički točan.

Na kraju izbroji riječi i napiši njihov broj na list za čistopis.

IV. tekst

Bijaše bistra, živa, te se već za kasnijega djetinjstva toliko oslobodila da je nijesu smatrali djetetom; da su je dapače svi nazivali "zlatarovom mudrijašicom", jer se mala, a nije to za ono doba šala, naučila bila čitanju i pisanju...

Kad je nedjeljom i svetkom, idući od rane mise preko Markova trga kući svojoj, premetala drobne nožice obuvene crljenim šiljastim postolicama, kad joj se lijepa glavica njihala pod kitnom partom a bujne joj se crne plete spuštale niz plavetni, janječim krznom ošiveni zobun, kad je ručicama držala na prsima veliki, srebrom okovani molitvenik, stidno gledajući pred sebe da nijesi mogao spaziti munjevita oka od dugih svilolikih trepavica, bio bi rekao svatko: eto, svetica sašla sa oltara među svijet da milom pojavom razveseli snuždene ljude.

(Prema Augustu Šenoi, *Zlatarovo zlato*)

Smjernice za pisanje

Navedi književni rod i vrstu djela kojem pripada priloženi ulomak.

O kome se u priloženom ulomku govori? Što sve saznaješ o liku? Usporedi vanjski izgled i unutarne osobine lika i potkrijepi ih riječima iz teksta. Zašto autor naziva lik "zlatarovom mudrijašicom"? Objasni vezu naslova djela i lika iz ulomka.

Na kraju zaključi kojim se književnim postupkom poslužio autor u oblikovanju lika.

Bodovi: 40

List za koncept

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo te, nemoj u njega ništa upisivati.

List za koncept

[illegible]

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo te, nemoj u njega ništa upisivati.